

"Spørg lægen" podcast Radio4 lørdag 24. september 2022 med forskningsområdeleder og fagområdeleder i parodontologi, Odontologisk Institut, Københavns Universitet, Christian Damgaard
(starter 29 min 45 sek inde i podcasten)

Hvad er parodontitis?

Parodontitis (det der tidligere i folkemunde blev kaldet parodontose) er en betændelsessygdom i tændernes støttevæv, både kæbeknoglen og det omgivende tandkød. Det karakteriseres ved dybe betændte tandkødslommer, der typisk bløder ved tandbørstning og tilbagetrukket tandkød. Bakterier og betændelsesstoffer kommer over i blodbanen. Parodontitis kan ubehandlet føre til løse tænder og ultimativt tabte tænder.

Hvis man har parodontitis, skal man være ekstra god til tandpleje med fx elektriske tandbørster og mellemrumsbørster, men hvis man aldrig har fået en uddannelse i at bruge dem korrekt, så er det afgørende, at man kommer til tandlæger eller tandplejer og lærer det.

Ikke alle sygdomme i munden skyldes dårlig mundhygiejne

Det er vigtigt, at vi får gjort op med den udbredte misforståelse, at alle sygdomme i mundhulen skyldes dårlig mundhygiejne. Alle fortjener, at gå regelmæssigt til tandlægen eller tandplejer (gerne mindst 1 gang om året), da det både er egenomsorg og kan bidrage til en sund livsstil. Behandling af sygdom i mundhulen bør betragtes som forebyggelse af sygdom udenfor mundhulen.

Hvordan behandler man parodontitis?

Behandlingen af parodontitis er både ikke-kirurgisk (dybdegående tandrensning og tandrodsrensning) og bør i mange tilfælde også være kirurgisk (skubber tandkødet til side så man får adgang til rodooverfladen på tænderne, så man kan rense rodooverfladen og evt. regenerere noget af den tabte knogle). Prognosen er bedre, jo tidligere man får behandling, men det er et strukturelt problem, at mange danskere ikke bruger vores tandplejesystem.

Social ulighed i hvem der får parodontitis

Mindst 40% af den voksne danske befolkning har parodontitis i en eller anden grad, men det er kun 60% af den voksne befolkning tandlægen mindst en gang årligt og af disse, er det kun 20% af der får behandling for parodontitis, hvilket efterlader et stort mørketal. Der er en stor social ulighed på tandområdet og parodontitis er måske en af de sygdomme, hvor uligheden viser sig tydeligst.

Parodontitis kan helbredes

Bare fordi man har fået diagnosen parodontitis er det ikke ensbetydende med, at man skal leve med parodontitis resten af livet. Vi kan faktisk behandle det, som vi opnår sundhed igen, men det kræver, at tandlæger og tandplejere er systematiske og at vi prioriterer et behandlingsforløb alt imens patienterne ser nok værdi i målet om sundhed til at de ved egen lomme vil betale for det.

Behandling af sygdomme i mundhulen kan forbedre andre sygdomstilstande

Sygdomme i mundhulen bliver nemlig ikke betragtet på lige fod som sygdomme uden for mundhulen, det viser ved at sygdomme i mundhulen ikke er betalt over skatten, ligesom andre

sygdomme er i Danmark. Derudover indgår behandling af sygdomme i mundhulen i vid udstrækning ikke i de behandlingspakker, som tilbydes patientgrupper, så som diabetes og leddegigtpatienter, selvom der faktisk er dokumentation en positiv effekt.

Christian har i forlængelse heraf for nyligt fået finansiering og de nødvendige myndighedsgodkendelser til, at se på sygdomstrajektorier for parodontitis og komorbiditeter i et samarbejde finansieret af Plandent med data fra deres journalsystem Dentalsuite, hvor der er data på 4,5 mio danske patientforløb. Regelmæssigt til tandlæge kan sænke udgifterne andre steder i sundhedsvæsnet.

Sammenhæng mellem parodontitis og leddegigt

Leddegigt har en autoimmun betændelsesreaktion der nedbryder knoglen i leddene, hvilket på mange måder minder om de processer, som karakteriserer parodontitis. I mundhulen findes der en bakterie (*Porphyromonas gingivalis*), der kan lave citrullinering (udskiftning af et basepar i DNA'et), således at disse proteiner ikke længere kan genkendes af kroppen. Tilstedeværelsen af *Porphyromonas gingivalis* i mundhulen er meget tæt associeret med at have parodontitis. Parodontitis og leddegigt deler også mange af de samme risikofaktorer, som fx rygning, og det viser sig nogenlunde samtidigt i livet. Betændelsen i tandkødet kan give betændelse i hele kroppen (systemisk low-grade inflammation), hvilket kan øge risikoen for hjertekarsygdom og diabetes hos de mennesker, der er disponerede til at få leddegigt.

Christian Damgaards forskningsgruppe har i samarbejde med Rigshospitalets Reumatologisk afdeling m.fl. fundet finansiering og de nødvendige myndighedstilladelser til at lave et randomiseret, kontrolleret, interventionsstudie kaldet PETRA, hvor vi tester om intensiv behandling af parodontitis vil give mindre sygdomsopblussen og forbedrede markører for hjertekarsygdom hos personer med leddegigt i ro. Det er vores forventning, at vi derved kan få data til at kvalificere, hvilket omfang patienter med leddegigt skal omfattes af nationale behandlingsretningslinjer og tilskud.

Sammenhæng mellem parodontitis og diabetes

En anden veldokumenteret sammenhæng mellem sygdom i mundhulen og sygdomme udenfor mundhulen er diabetes og parodontitis, der er forbundet i en bidirektionelt, dvs. diabetes øger risikoen for at få parodontitis, og parodontitis øger risikoen for at få diabetes. Parodontitis bliver nu kaldt den 6. komplikation til diabetes, hvilket Christian som medforfatter på den kapitlet om diabetes og oral helse i næste udgave af Textbook of Diabetes, ser som et billede på at der internationalt er taget stilling til at uddannelsen af fremtidens diabetologer skal være rustet til at indtænke mundhulen i behandlingen af diabetespatienter.

Behandling af parodontitis kan betale sig

Ved at behandle parodontitis, kan man sænke langtidsblodsukkerniveauet med et niveau, der er helt sammenligneligt med det man kan opnå med medicinsk behandling. Personer med diabetes skal anbefales at gå til tandlæge, og det bliver de allerede i England og andre lande. Amerikanske forsikringsstudier viser at man reducerer væsentligt de samlede sundhedsudgifter (op til 40% af de samlede sundhedsudgifter) ved at lade parodontitis-patienter gå regelmæssigt til parodontalbehandling. Det er billigere at sende folk til tandlæge 1 gang om året, end at behandle følgesygdommene til sygdomme som fx parodontitis. Af samme grund har Christian Damgaards forskningsgruppe har i samarbejde med Steno Diabetes Center Copenhagen mfl. fundet finansiering til at køre et større observationsstudie af

den orale status hos hhv. type 1 og 2 diabetikere på den tandlægestol, som Steno har oprettet på Herlev/Gentofte Hospital.

Bloddonorer med parodontitis har levedygtige bakterier i blodet

Tandbørstning og spisning kan give dagligdags bakteriæmier, hvor bakterier kommer i blodbanen. Bakterierne binder sig til de røde blodceller og kan gemme sig for immunforsvaret og forblive i live. Christian Damgaard har i samarbejde med Region Sjællands blodbanker tidligere vist bloddonorer med parodontitis har således 6 gange større risiko for at have levedygtige bakterier i deres blodprodukter sammenlignet med bloddonorer uden parodontitis. Spredningen af bakterier kan bidrage til forhøjede niveauer af betændelsesstoffer som forværre åreforkalkninger og kan forværre betændelse andre steder i kroppen.

Der bør være højere tilskud til sygdomme i mundhulen

Der findes en lang liste af korrelerede sygdomme (50 inflammatoriske sygdomme indtil videre) med mundhulen, men det de alle sammen har til fælles er betændelsen og de betændelsesstoffer der bliver dannet i mundhulen, som bliver dannet i mundhulen og som kommer over i blodbanen og accelerer sygdom andre steder.

Det kan være svært at finde finansiering til sygdomme i mundhulen. Læger og hele sundhedsvæsenet bør indtænke mundhulen i en del af behandlingen af patienter, især dem med kronisk sygdom. Mennesker med sygdomme i mundhulen, der ikke er deres egen skyld, burde få mere (skattebetalt) tilskud til tandbehandling og forebyggelse.

Mere om Christian Damgaard her

Læs mere om forskningsresultater: [Christian Damgaard - Resultat \(ku.dk\)](#)

Læs mere om behandling af parodontitis på www.bredgade.dk/behandling/parodontitis

Følg Christian Damgaard på [Christian Damgaard \(@chrdamgaard\) | Instagram](#)
